

Приложение к ФГОС НОО,
утвержденной приказом №992 от 16 ноября 2022 года

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
Усть-Эгестинская средняя общеобразовательная школа
Муниципального района «Кызылский кожуун» Республики Тыва

РАССМОТРЕНА	СОГЛАСОВАНА	УТВЕРЖДАЮ
Руководитель МО: /Монгуш А.К./	Заместитель директора по УВР /Маадыр И.А./	Директор школы /Ооржак О.Р./ Приказ №139 от 25 августа 2023 года

Рабочая программа по предмету
«Литературное чтение на родном языке» для 4 «б» класса
начального общего образования
на 2023-2024 учебный год

Составитель: учитель начальных классов:Баданай С.В.

Тайылбыр бижик

Тыва дыл – Тыва Республиканын ундезин чурттак чылары болур тываларнын торээн дылы. Амгы уеде ол Тыва Республиканын куруне дылдарынын бирээзи апарган. Тыва дыл чугле харылзажырынын эвес, тыва культуранын – улустун аас чогаалынын, литературанын, театр уран чуулунун болгаш радио, теледамчыдылганын, парлалганын, эртемнин, албан - херек кылырынын, ооредилгенин база кижизидилгенин дылы апарган.

Тыва школалар тургустунганынын бирги хунунден эгелээш, тыва дылды тускай эртем кылдыр ооредип эгелээн деп тыва эртемденнер бижип турар.

Тыва дылды эге школага ооредири уругларнын угаан-медерелин, логиктиг боданышкынын сайзырадырынга, оларны эки мозу-шынарга кижизидиринге, куш-ажылга белеткээринге, уругларнын ниити билиинин, культуразынын деннелин бедидеринге улуг уjur-дузалыг. Школага тыва дылды ооредири уругларга торээн дылынын дугайында эге чада билиглерни бээр, оске эртемнерни шингээдип алырынга дузалыг.

Тыва дылдын программалары школаларнын тургузуунун, сорулгаларынын база тыва дылдын болгаш ниити дыл эртемнинин хогжулдезинин аайы-биле чаартынып турган.

Бо программаны 2-4 класстарның тыва дыл болгаш номчулга кичээлинге таарыштыр тургускан.

Эге класстарга тыва дылды ооредиринин программазының кол **сорулгалары:**

-уругларны медерелдии-биле шын номчуур, бжиир болгаш чугаалаарынга ооредири;

-торээн дыл болгаш литература талазы-биле эге билиглерни бээри;

-уругларны ном-биле ажылдаарынга чанчыктырары, номчулга болгаш билиглерже чуткулун хайныктырары;

-номчулга болгаш бижилгенин дузазы-биле бойдушту, ниитилелдин амыдыралын, болуушкуннарны хайгаараары;

-уругларны чечен чогаал оранынче углап, сөстүң уран чурумалдыг омур-хевирин дамчыштыр сөзүглелдин долу болгаш делгем утка-шынарлыын хөй талазындан угаап билип алырынга дузалаар;

-уругларны эки мозу-шынарлыг, идепкейлиг, куш-ажылга ынак, хулээнген херээнге харысалгалыг кижип болурунга, таварышкан бергелерни бот-тускай ажып эртерин болгаш чараш чуулдерни эскерип билиринге кижизидери;

-ооренип турар чуулдерин сайгарып, деннеп, болуктеп, туннеп, тайылбыр кылып билиринге чанчыктырары;

Ниити билиглер, арга-мергежил болгаш ажыл-чорудулганын **аргалары:**

1. Ханы билиг алырынын ажыл-чорудулгазы.

Бир чуул-биле болуп турар болуушкуннун оскерилгезин тывары, хайгааралды аас-биле тайылбырлаары. Деннелге аргазын ажыглап тургаш, деннештирип турар чуулдернин онзагайларын илередири. Хайгаараар, шенелде кылып сорулга-биле туннелдерни деннештирери.

2. Чугаа чорудулгазы болгаш медээлер-биле ажыл.

Созугледдернин темазын, кол утказын аас болгаш бижимел хевирге илередири. Монологтут чугааны тургузары (сумелээн темага, салган айтырыгга); диалогка (чугаага) киржири. Словарьларда, библиотека каталогтарында бар чугула медээлерни кылып, оларны дилеп, шыгжап чанчыгары. Компьютерге ажылдап ооренири. Материалды таблица дузазы-биле коргузери. Медээлерни алфавит болгаш саннар дузазы-биле чурумчудары. «болгаш, азы...», «бир эвес...», «ол...», «чугле ол эвес, а...» дээн чижектиг бодун уjur-уткалыг чугааларны ажыглаары.

3. Ажыл-чорудулганы организаастары.

Тускай айтышкын, улгегер болгаш бодун алгоритм ёзугаар кууселде кылыры. Ооредилге мергежилгелерин чыскаап чурумчудары (Мону канчаар кылырыл?). Ажыл-чорудулганын хыналдазынын болгаш демдээнин аргаларын илередири (Бо чуул шын кылдынган бе?). Берге чуулдернин чылдагаанын илередири (Канчангаш? Чуге?). Берге чуулдерни баш удур илередип алыры (Кандыг бергедээшкин туруп болурул?). Ажылда частырыгларны илередири болгаш оларны эдери (Частырыглар бар ирги бе?).

4. Демнежилге ажылы.

Эрткен темага хамаарыштыр билиглерин аразында айтыржып, арга-суме катчып, ол ышкаш кылыр ажылды улежип билири.

Класс бурузунун тыва дыл программазын эртемден-методист башкылар **беш-беш бөлүктөрдөн** тургустунган кылдыр тургускан. Бо программа база оларнын ол чуулунге даянган: 1) «Үннер болгаш үжүктөр» 2) «Сөс» 3) «Домак» 4) «Харылзаалыг чугаа» 5) «Чараштыр бижилге». Ынчангаш эртемден-методист башкыларнын санап турары-биле класс бурузунге фонетика, лексика, сос тургузуу, морфология, синтаксис болгаш харылзаалыг чугаа талазы-биле билиглер алыр уjurлуг.

Эге школага **чечен чогаал номчулганын программазы** уругларнын аас болгаш бижимел чугаазын сайзырадырынче, оореникчилернин шын чугаалап ооредиринин аргазы – номчулганын чанчылдарын хевирлээри болгаш ону сайзырадырынче угланган. **Номчулга** кичээлдеринин кол **сорулгалары:** 1) номчулганын шын, медреселдиг, аянныг, ыткыр номчуур шынарлары; 2) чогаалда омур-хевирни, созуглелдин утказын шын шингээдип алыры; 3) уругларнын чугаазын сайзырадыр болгаш оларга чугаалап, номчуп, дыннап билиринин чанчылдарын билиндирер; 4) уругларнын ном-биле ажылдап, оон билиг тыварынга, номну уруглчу номчуурунга сонургалдыг болурун чедип алыр;

Өоредилге планында «Тыва дыл болгаш номчулга» деп эртемниң туружу:

Базистиг өоредилге планында **төрээн дылды** өорениринге 4-кү класска 3 шакты берип турар: 2 шакты тыва дылды өорениринге, 1 шакты төрээн чугаа өорениринге.

Грамматика, шын бижилге, чугаа сайзырадылганы (68 шак)

Катаптаашкын (12 шак)

Домак. Домактың чугула болгаш ийиги черге кежигүннери. Домакта сөстерниң харылзаазы. Домактың сөөлүнге бижик демдектери.

Сөзүглел. Сөзүглелдин янзылары (тоожуушкун, чурумал, угаап бодаашкын).

Үннер болгаш үжүктөр. Слог. Ажык эвес үннерни дакпырлап бижири. Күштүг болгаш кошкак ажык эвес үннер.

Сөс тургузуу. Чогаадлыг, өскертилге кожумактары. Дефистеп бижиир нарын сөстер.

Домак (11 шак)

Домактың чугула болгаш ийиги черге кежигүннери (катаптаашкын). Ийи бөдүүн домактан тургустунган чагырышпаан нарын домак (ниити таныжылга). Эвилел чок болгаш *а, ынчалза-даа, болгаш, биледеп* эвилелдер-биле каттышкан чаңгыс аймак кежигүннерлиг домактар. Санаар үн аяны. Эвилелдер чок (санаар үн аяны-биле каттышкан) база *болгаш, а, ынчалза-даа, биле* деп эвилелдер-биле каттышкан чаңгыс аймак кежигүннерлиг домактарга бижик демдектери.

Диалог болгаш дорт чугаалыг домактарны оларга бижик демдектерин салганын хайгаараары. Адалга дугайында ниити билиг.

Сөзүглел (5 шак)

Сөзүглел – харылзаалыг чугаа дугайында алган билиглерин түңнеп быжыглаары: темазы болгаш кол бодалы, сөзүглелдин кезектери, кезек бүрүзүнде домактарнын утка талазы-биле харылзаазы, сөзүглелдин планы.

Сөзүглелдин янзылары: тоожуушкун, чурумал, угаап бодаашкын (кол демдектери-биле таныжылга).

Чугаа кезектери (59 шак)

Чүве ады

Хөйүнүң санында чүве аттарының падежтерге өскерлири. Чүве адының хамаарылга хевири (ниити таныжылга). Орус дылдан үлегерлеп алган сөстөрнүң падежтерге өскерлири. Оларның шын бижилгези.

Хуу болгаш ниити чүве аттары (ниити таныжылга).

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг чүве аттарын таарыштыр шилип билири.

Демдек ады (8 шак)

Укталбаан болгаш укталган демдек аттары.

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг демдек аттарын таарыштыр шилип алыры.

Демдек аттарын шын бижири. Дорт болгаш көжүргөн уткалыг демдек аттарын ажыглаары.

Сан ады (3 шак)

Сан ады, ооң утказы, айтырыглары. Түң болгаш дугаар сан аттары. Сан аттарын чүве аттары-биле кады ажыглаары. Түң болгаш дугаар сан аттарын чугаага ажыглап билири.

А торну (7 шак)

Ат орну, ооң утказы. Арынның ат оруннары болгаш оларның падежтерге өскерлири.

Ат оруннарын чугаага ажыглап билири.

Кылыг сөзү (16 шак)

Кылыг сөзүнүн эге хевириниң дугайында ниити билиг. Кылыг сөзүннүң арыннарга, үелерге болгаш саннарга өскерлири. Кылыг сөстөрнүң шын бижири.

Кылыг сөзүнүн дужаал база даар хевирлерин практика кырынга ажыглап билири.

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг кылыг сөстөрнүң шын бижири, ажыглап билири.

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг кылыг сөстөрнүң шилип билири.

Бодалды илередирде эң-не тааржыр кылыг сөзүн шилири. Харылзаалыг чугаага кылыг сөстөрнүң чаңгыс ай ажыглаарын чайладыры.

Наречие (4 шак)

Наречие – өскерилбес чугаа кезээ. Утказы болгаш айтырыглары. Чугаага хереглели. Эң хереглеттингир үениң, туруштуң дээш өске-даа бөлүктөрнүң наречиелерин чугаага ажыглаары (кыжын, дүүн, удавас, өрү, кежилдир, ыткылаштыр дээш о.ө).

Харылзаалыг чугаа (9 шак)

Чугаа, ооң амыдыралынга ужур-дузазы. Өөредилге материалынга аас-биле харыы тургузарының онзагайлары.

Сөзүглел. Сөзүглелдиң темазы болгаш кол бодалы. Сөзүглелдиң тургузуу. Эдертигге, чогаадыга план тургузары (коллективтиг болгаш хууда).

Сөзүглел тургузуп тургаш, уран-чечен аргалар ажыглаары: эпитеттер, деңнелгелер, диригжидилгелер дээш о.ө. (хайгааралдар).

Коллективти-биле азы хууда тургускан план ёзугаар сөзүглелдиң эдертии (долузу-биле, кызырган).

Чурук, диафильм ёзугаар азы көргөн кинофильминде чамдык таварылгалар дугайында тоожуушкун янзылыг чогаадыг.

Чурумал болгаш угаап боданыышкын кезектерлиг (элементилерлиг) улуг эвес чечен чугаа (солун таварылга, экскурсия, хайгааралдар дугайында дээш о.ө.)

Ээлдек-эвилец болурунун дүрүмнери. Буруузун миннирде болгаш чөпшээрелге хереглээр сөстөр.

Чыл дургузунда өөренген чүүлүн катаптаары (6 шак)

Домак. Сөс. Сөстүң тургузуу. Кошкак ыткыр болгаш кошкак дүлей ажык эвес үннерни шын бижири. Чугаа кезектери.

Чараштыр бижилге

Үжүктерниң дүрзү-хевирин шын бижириниң чаңчылдарын, сөстөргө, домактарга, улуг эвес сөзүглелдерге оларны каттыштыларының чогуумчалыг аргаларын быжыглаары. Дүрген темп-биле бижириниң чаңчылдарын хевирлээр, холдарның бир дески ритмниг шимчээшкиннерин быжыглаар мергежилгелер.

Үжүктерниң шын эвес бижирин чайладыр ажыл.

Өөреникчилер-биле хуузунда чорудар ажылдарның аңгы-аңгы хевирлерин ажыглап тургаш, шын, тода, чараш хол үжүүн чедип алыры.

Шын бижилгезин сактып алыр сөстөр

Автомобиль, арттырар, атташ, библиотека, билет, вагон, вокзал, гараж, глобус, грипп, дуюг, завод, инженер, инчеек, йод, календарь, килограмм, коллектив, командир, комбайн, космонавт, көвүдеттинер, көпеек, лампа, луноход, мага-бот, металл, медаль, миннир, номчуттунар, огурец, ортумак, оттулар, пароход, повар, портрет, республика, Россия, салют, телефон, трактор, тоттур, туттунар, уран-чүүл, ужур-дуза, уткуур, үен-даян, үлеттинер, үттээр, флот, хавыя, хайыракан, халат, хамааты, хаяа, хемчээттинер, хөртүк, чакпа, чанныр, ээрежир, чассыг, чаттылар, чаянныг, чижек, чурттаар, чурттакчы, чуртум, шофёр, экскурсия, электри, электростанция, юбка, яблоко, янзы-бүрү.

Өөреникчилерниң билиглеринге, мергежилдеринге болгаш чаңчылдарынга кол негелделер

Өөреникчилер 4-кү классты дооскаш, дараазында билиглерни шингээдип алган турар: өөренип эрткен чугаа кезектери болгаш оларның ылгавыр демдектери, чаңгыс аймак кежигүннер.

Өөреникчилерниң мергежилдери:

өөренип эрткен орфограммалар болгаш пунктуаграммалыг (падеж кожумактары, укталган демдек аттарынын чогаадылга кожумактары, кылыг сөзүнүн үе кожумактары, эвилел чок база *ынчалза-даа, а, болгаш* деп эвилелдерлиг чаңгыс аймак кежигүннерге бижик демдектери) 60-70 хире сөстүг сөзүглелди чазыг чок, шын чараштыр дүжүрүп бижиир болгаш адап бээрге, бижиир;

оожум, аяк, дидим, каът дээн чергелиг сөстөрниң фонетика-графиктиг сайгарылгазы;

сөстүң тургузуун сайгарары: дазыл, чогаадылга кожумаа, өскертилге кожумаа;

чугаа кезектериниң талазы-биле сайгарары: чүве аттарының санын, падежин, сан адының бөлүктөрүн, арынның ат оруннарының арнын, санын, кылыг сөстөриниң санын, арнын, үезин тодарадыр;

өөренген чугаа кезектерин харылзаалыг чугаага ажыглаар.

Домактар тургузарда чоок болгаш удурланышкак уткалыг чүве аттарын, демдек аттарын, кылыг сөстөрүн таарыштыр шилиир;

домактарның эң бөдүүн сайгарылгазын кылыр, оларның чугаалаар сорулгазының айы-биле янзыларын, чугула болгаш ийиги черге кежигүннерин тодарадыр, домакта сөстөрниң аразында харылзаазын айтырыглар дузазы-биле илгерейлээр;

хууда тургустунган план езугаар 80-110 хире сөстүг сөзүглелдин эдертии, солун таварылга, хайгааралдар болгаш экскурсия дугайында улуг эвес чечен-чугаа бижиир;

хана солунга чүүл бижиир;

харылзакжылганын дүрүмнеринге дүүштүр дилегни, четтиргенин, буруузун билингенин, чалалганы, байыр чедиришкенин, чөпшээрешпезин илередир.

Эге школаны дооскан өөреникчилерниң белеткелинге негелделер:

Личностуг:

- Төрөөн дылывыс харылзакжырынын база мээ-медереливистиң шынарын көргүзериниң кол чепсээ;
- Төрөөн дыл национал культуравыстың кол болуушкуну;
- Сагыш-сеткилди, бодалдарны илередиринге дылдың бай-байлаан, уран-чечен аргаларын чөптүг ажыглап билири;
 - Төрөөн дылын улаштыр өөрениринге сонуургалын оттурары;
 - Аас болгаш бижимел чугаага дылдың уран-чечен аргаларын чедимчелиг ажыглап билири.
- Төрөөн дылын сайзырадырынга. ону кадагалап арттырадырынга өөреникчиниң бот киржилгези;
- Аас чугаага дылдың уран-чечен аргаларын эстетиктиг талазынче угландырады.

Метапредметтиг

А) Регулятивтиг

- өөренип турар эртемниң тема, бөлүк аайы-биле кол сорулгаларын, утказын угаап билири;
- башкының удуртулгазы-биле бердинген даалгаларны күүседип өөренири;
- бот хыналданы, удур-дедир хыналданы болгаш орфографтыг, пунктуациалыг частырыгларны тып билирин боттандырады.
- өөрениген темазынга алган билиглерин түңнеп болгаш үнелеп билирин боттандырады;
- аас болгаш бижимел чугааны дылдың негелдери-биле чогуур үезинде практика кырынга өскертип болгаш ажыглап билири.

Б) Билдиг

- өөренилге даалгаларын күүседип турар үеде херек ужурлуг медээлерни немелде номнар, статьялар болгаш энциклопедиялардан тып билири;
- бодунуң назы-харынга дүүштүр янзы-бүрү словарьларга, справочниктерге даянып билири;
- дылдың негелдерин күүседирде янзы-бүрү схемаларны, модельдерни, символ- демдектерни ажыглап билири;
- белен таблицаларны, схемаларны, сөзүглелдерни немээри;
- дылдың адырлары: үн, үжүк, сөс тургузуу, чугаа кезээ, домак кежигүнү, бөдүүн домак дугайында алган билиглерин деңнеп, бөлүктөп, тып, ажыглап билири;
- алган билиглерин план болгаш таблица дузазы-биле системажыдып, бөлүктөп, түңнеп билири;
- сөсте орфограммаларны янзы-бүрү аргалар-биле хынап билири;
- номчаан сөзүглелдериниң кол утказын ылгап үндүрери;
- бодунуң чугаазын тода болгаш билдингир кылдыр дыңнакчыга дамчыдып билири;

- библиотека болгаш Интернет дузазы-биле херек билиглерни тып, ажыглап билири;
- аас болгаш бижимел чугааны шын болгаш медеделдиг-биле тургузуп билири;
- болуушкуннарны логиктиг (бодамчалыг) сайгарылгага даянып дамчыдып билири;
- алган медээлерни сайгарып, критикалап билири.

Коммуникативтиг

- аас чугаага диалогту ажыглап билири;
- аңгы-аңгы бодалдарны өөренип, сайгарып билири болгаш чаңгыс аай түңнелге келиринге өөредир;
- бот туружун болгаш бодалын быжыглап чаңчыгары;
- билдинмес чүүлдеринге айтырыгларны салып билири;
- коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары;
- коммуникативтиг сорулгаларны дыңнакчыга тода, дорт, дес-дараалашкаа-биле медеглеп чедирери;
- удур-дедир хыналда үезинде бот-боттарынга дузаны үезинде чедирип билири болгаш коммуникативтиг сорулгаларны шиитпирлээринге дылдың аргаларын чедимчелиг ажыглаары.

Предметтиг:

- өөрөнгөн чугаа кезектерин адап билири;
- сөстүн уткалыг кезектерин (дөстен аңгыда) аңгылап билири;
- практика кырынга билиглерин ажыглап билири;
- үннер болгаш үжүктөрү, ажык болгаш ажык эвес үннерни;
- кыска, уздыр база өк-биле адаар ажык үннерни, күштүг база кошкак эжеш болгаш эжеш эвес (дүлөй болгаш ыткыр) ажык эвес үннерни;
- ажык эвес үннернин дүлөй болгаш ыткырын;
- чуве аттарын, демдек аттарын, кылыг сөстөрүн, сан аттарын (түң болгаш дугаар), арынның ат оруннарнын;
- эвилелдер болгаш артынчыларнын;
- дазыл, чогаадылга болгаш өскертилге кожумактарын;
- домактын чугула кежигүннерин (кол сөс биле сөглөкчини), ийиги черге кежигүннерин (аңгылавайн);
- чаңгыс аймак кежигүннерлиг бөдүүн домактарнын;
- очулга болгаш тайылбыр словарьларнын;
- ийи составтыг бөдүүн домактарнын чижектерин;
- уругларга билдингир чогаалдарнын аттарын;
- чугаалаар сорулгазынын аайы-биле домактарнын үн аянын барымдаалап аңгылаарын;
- чуве аттарын тургузуунун аайы-биле сайгарары (хөйүнүң санынын болгаш падеж кожумактарын аңгылаары);
- бөдүүн домактарда кол сөс болгаш сөглөкчини, сөс каттыжышкыннарнын база чаңгыс аймак кежигүннерни тодарадыры;
- өөрөнгени орфограммалар болгаш пунктограммалар кирген 75-80 хире сөстүг сөзүглелди дыңнап тургаш, тода бижири;
- домак эгезинге база хуу аттарга улуг үжүктү бижири;

- сөс иштинге ажык эвес үннерниң үжиүктерин дакпырлап бижири;
- сөс эгезинге **т-д, п-б** бижири;
- чаңчыл ёзугаар дүлей т бижиир сөстерни;
- **-дыр, -дир, -тыр, -тир, -ла, -ле** ... дээн чижектиг артынчыларның шын бижилгези;
- дефистеп бижиир нарын сөстерни;
- домак сөөлүнге улуг сек, айтырыг болгаш кыйгырыг демдектерин салыры;
- чаңгыс аймак кежигүннерни чартык сек-биле аңгылаары;
- минутада 100 хире сөстүг сөзүглелди шын, тода медреселдиг номчууру;
- сөзүглелче айтырыглар салып билири;
- сөзүглелди уткалыг кезектерге чарары база бөдүүн план тургузары;
- план ёзугаар сөзүглелдин утказын дамчыдары (чугаалаары);
- номчаан чогаалының дугайында чугаалап билири;
- очулга болгаш тайылбыр словарьны ажыглап билири.

Тыва дылдың календарь-тематиктиг планы

№	Хүнү		Кичээлдин темазы	Шагы	Кичээлдин сорулгазы	Онаалга
	план	факт				
<i>1-ги үлдүң</i>						
1			Фонетика. Уннер болгаш ужуктер. Слог.	1	Үннер, үжүктөр болгаш слогтар дугайында 3-кү класска алган билиглерин ханыладыр катаптаар база оларның шын бижилгезин быжыглаар	Мергежилге 9 ар 7
2			Ажык эвес үннерни дакпырлап бижири.	1	Дакпырлап бижиир ажык эвес үннерниң катаптаар база оларның шын бижилгезин быжыглаар	Мергежилге 21 ар 12
3			Күштүг болгаш кошкак ажык эвес үннер.	1	Күштүг болгаш кошкак ажык эвес үннерни катаптаар база оларның шын бижилгезин быжыглаар	Мергежилге 31 ар 16
4			Домак. Медээ,	1	Домактар тургузары; домактарны утказынын аайы-	Мергежилге 42 ар 20

			айтырыг, кыйгырыг домактары. Домактын чугула кежигуннери		биле шын номчууру; утказы дес-дараалашкак домактар чогаадып, харылзаалыг чугаа тургузары.	
5			Домак. Медээ, айтырыг, кыйгырыг домактары. Домактын чугула кежигуннери	1	Домактар тургузары; домактарны утказынын аайы- биле шын номчууру; утказы дес-дараалашкак домактар чогаадып, харылзаалыг чугаа тургузары.	Мергежилге 49 ар 23
6			Сөзүглел. Сөзүглелдин хевирлери.	1	Сөзүглел – харылзаалыг чугаа дугайында алган билиглерин быжыглаары: темазы болгаш кол бодалы, сөзүглелдин кезектери, кезек бүрүзүндө домактарның утка талазы-биле харылзаазы, сөзүглелдин планы; сөзүглелдин янзылары (тоожуушкун, чурумал, угаап боданышкын)-биле таныштырылга.	Дурум ар 25, мергежилге 57 ар 28
7			Бодуун домак	1	Бодуун домак дугайында уругларга билиндирер; бодуун болгаш нарын домактарны ылгап билиринге ооредир; нарын домактарга бижик демдектерин шын салып билирин чедип алыр.	Мергежилге 74 ар 35
8			Нарын домак	1	Нарын домак дугайында уругларга билиндирер; бодуун болгаш нарын домактарны ылгап билиринге ооредир; нарын домактарга бижик демдектерин шын салып билирин чедип алыр.	Мергежилге 81 ар 38
9			Диктант «Чараа- чечен».	1	Домак дугайында болгаш шын бижилгеге хамаарыштыр оореникчилернин 1 – 3 класска чедир алган билиглерин хынаар	Бодун хына ар 15
10			Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын.	1	Уругларнын диктантыда чазыпкы дег частырыгларынга катаптаашкын	Карточка-биле ажыл
11-12			Чангыс аймак кежигуннерлиг домактар.	2	Домактын чангыс аймак кежигуннер дээрин билиндирип, оларны тыварынга, санаан аян-биле номчуурунга чанчыктырар	Мергежиге 87 ар 41
13-14			Чангыс аймак кежигуннернин холбажыр аргалары	2	Чангыс аймак кежигуннернин холбажыр аргаларын билиндирер, санай адап турда, бижик демдектерин салырын билиндирер	Дурум ар 44, мергежилге 97 ар 45

15			Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг «Демниг ажыл».	1	Номчаан чугаазын эдерти, аянный кылдыр чугаалаарыңа чанчыктырар; белен план езугаар чугаалап билирин быжыглаар; куш-ажылдын ажыктыынын дугайын билиндирер.	Мергежилге 102 ар 46
16			Диктант «Кус»	1	Уругларнын шингээдип алган билиглерин хынаар, быжыглаар	Карточка-биле ажыл
<i>2-ги улдун</i>						
1-2			Дорт чугаалыг домактар.	2	Дорт чугаа болгаш авторнун чугаазынын дугайында, авторнун созунун соолунге турар дорт чугаага бижик демдектеринин салырынын дугайында ниити билигни бээр, шын дыннап, номчуп билиринге чанчыктырар	Дурум ар 51, бодун хына ар 52 Мергежилге 119 ар 54
3			Диалог.	1	Диалог дугайында билигни бээр, диалог чугааны аянный номчуурун коргузуп, бижик демдектерин шын салырын чанчыктырар	Мергежилге 125 ар 58
4			Адалга	1	Аас чугаага адалганы тускай ылгаар, а бижикке биче сек-биле ангылап бижиир	Мергежилге 129 ар 60
5			Сос тургузуу. Кожумактар	1	Оореникчилернин 3-ку класска состун уткалыг кезектери – кожумактар дугайында алган билиглерин катаптап ханыладыр	Дурум ар 62, мергежилге 139 ар 63
6			Чогаадылга кожумактары.	1	Состун база бир уткалыг кезээ – чогаадылга кожумаанын дугайында билигни бээ, чогаадылга кожумактарынын дузазы-биле чаа состер тургузуп ооредир.	Дурум ар 63, мергежилге 150,151 ар 66
7-8			Оскертилге кожумактары.	2	Оскертилге кожумактарынын дазылга чаа утка киирбейн, домакка состернин аразында харылзаазын тургузарынын дугайында база арын, сан, уезин коргузери-биле таныштырар; оларнын домакка состер харылзаштырар ролюн чурук езугаар ажыл-биле быжыглаар.	Дурум ар 67, мергежилге 166 ар 72, мергежилге 171 ар 74
9			Дефистеп бижиир нарын состер.	1	Дефистеп бижиир нарын состер дугайында 3-ку класска алган билиглерин улам ханыладыр;	Мергежилге 184, 185 ар

					оореникчилернин чугаазын чаа нарын состер-биле байыдар; аянныг номчулганын чанчылдарын быжыглаар.	
10			Сос тургузуу. Дазыл. Торел состер	1	Дазыл болгаш торел состер дугайында уругларнын алган билиглерин ханыладып катаптаар; торел состерни болгаш оларнын ниити кезээ – дазылды тып билиринин чанчылдарын быжыглаар.	Мергежилге 198 ар 83
11			Диктант. «Кышкы бойдус». Частырыглар-биле ажыл	1	Уругларнын шингээдип алган билиглерин хынаар, быжыглаар	Карточка-биле ажыл
12-13			Чуве ады	2	Чуве ады деп чугаа кезиин уругларга билиндирер	Мергежилге 209 ар 88 Мергежилге 214 ар 89
14			Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг «Арыгга хонган».	1	Номчаан чугаазын эдерти, аянныг кылдыр чугаалаарынга чанчыктырар; белен план езугаар чугаалап билирин быжыглаар	Мергежилге 217 ар 90 Карточка-биле ажыл
			3-ку улдун			
1			Чуве адынын падежтерге оскерлири. Чангыстын саны.	1	Домакка оске состре-биле каттышкаш, чуве аттарынын кожумактарынын оскерлип чоруурунун дугайында алган билиглерин ханыладыр, чуве адынын кожумактарын тодарадып билирин чедип алыр	Мергежилге 218 ар 91
2			Адаарынын падежи. Хамаарыштырарынын падежи.	1	Адаарынын падежинде чуве аттары кандыг айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, домактын кандыг кежигуну болурун билиндирер. Хамаарыштырарынын падежинде чуве аттары кандыг айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, оске падеж кожумактарындан ылгап билирин чедип алыр	Мергежилге 226 ар 95 Мергежилге 232 ар 98
3			Бээринин падежи.	1	Бээринин падежинде чуве аттары кандыг	Мергежилге 235 ар 100

			Онаарынын падежи.		айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, оске падеж кожумактарындан ылгап билирин чедип алыр. Онаарынын падежинде чуве аттары кандыг айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, оске падеж кожумактарындан ылгап билирин чедип алыр	Мергежилге 240 ар 102
4			Турарынын падежи. Унеринин падежи.	1	Турарынын падежинде чуве аттары кандыг айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, оске падеж кожумактарындан ылгап билирин чедип алыр. Унеринин падежинде чуве аттары кандыг айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, оске падеж кожумактарындан ылгап билирин чедип алыр	Мергежилге 244 ар 103 Мергежилге 252 ар 106
5			Углаарынын падежи. Хойнун санында чуве аттарынын падежтерге оскерлири.	1	Углаарынын падежинде чуве аттары кандыг айтырыгларга харыылаттынып чоруурун, оске падеж кожумактарындан ылгап билирин чедип алыр. Чангыстын чуве аттарыны падежтерге оскерлиринге даянып, хойнун санынга оскерлиринин дугайында билигни бээр	Мергежилге 255 ар 108 Мергежилге 259 ар 110
6			Чуве адынын хамаарылга хевири.	1	Чуве адынын хамаарылга хевиринин утказын, ООН кожумактарын билиндирер, хамаарылга кожумактарлыг чуве аттарын чугаага делгеренгей ажыглаарын чедип алыр	
7			Орус дылдан улегерлеп алган состернин падежтерге оскерлири.	1	Орус дылдан улегерлеп алган состернин падежтерге оскерлиринин онзагайын билиндирер, оларын шын бижилгезин шингээтирер	
8			Хыналда ажыл «Чуве ады».	1	Чуве адынын дугайында билип алган билиглерин хынаар	
9			Демдек адынын утказы болгаш харыылаар айтырыглары.	1	Демдек адынын чугула шынарлары-биле таныжылга, домакта, созуглелде демдек аттарын, демдек адынын хамааржып чоруур чуве адын тып ылиринин мергежилдерин сайзырадыр	
10			Демдек аттарынын чуве аттары-биле холбаазы.	1	Состерни домактарга харылзаштырып билиринин мергежилдерин сайзырадыр, демдек адынын чуве адынга хаммааржып чоруурунун дугайында оореникчилернин алган билиглерин улам ханыладыр	

11		Укталбаан болгаш укталган демдек аттары.	1	Демдек аттарынын –ныг, -ниг, -нуг, -нуг, -тыг, -тиг, -туг, -туг деп кожумактарын шын бижиирин шингээтирер	
12		Удурланышкак болгаш чоок уткалыг демдек аттары.	1	Удурланышкак болгаш чоок демдек аттары-биле таныштырар, оланын чугаага ужур-дузазын билиндиер	
13		Хыналда диктант «Мээн глобузум».	1	Чартык чылда билип алган билиглерин хынаар	
14		Частырыглар-биле ажыл. Катаптаашкын. Чартык чылда ооренгенин катаптаар	1	Уругларнын диктантыда чазыпкы дег частырыгларынга катаптаашкын Чартык чылда ооренгенин катаптаар	
15		Хыналда диктант «Мээн глобузум». Частырыглар-биле ажыл.	1	Чартык чылда билип алган билиглерин хынаар Уругларнын диктантыда чазыпкы дег частырыгларынга катаптаашкын	
16		Ат орну. Арыннын ат оруннары	1	Арыннын ат оруннары-биле таныжар; оларны домак иштинден ылгап билирин ооредир. Ат оруннары 1-ги, 2-ги, 3-ку арыннарлыг, чангыстын болгаш хойнун санында турар дээрзин тынштырар	
17-18		Арыннын ат оруннарынын падежтерге оскерлири.	2	Арыннын ат оруннарынын падежтерге оскерлирин практика кырынга коргузуп таныштырар	
19		Чугаа сайзырадылгазы. Чурук-биле ажыл. «Кыжын куштарга болгаш дириг амытаннарга мээн дузам	1	Ат оруннарынын ужур-дузазын билиндирип, аас-даа, бижимел-даа чугаага чангыс ол-ла состу хой катаптавазын болдурбазы-биле ат оруннарын шын ажыглап билиринге ооредир.	

20			Кылыг созунун дугайында ниити билиг. Кылыг созунун уелерге, арыннарга болгаш саннарга оскерлири.	1	Кылыг созун оске чугаа кезектеринден ылгап билиринин чанчылын сайзырадыр Кылыг созу чугле уелерге эвес, а арыннар болгаш саннарга оскерлип чоруурун билиндирер; болур болгаш болбас кылдыныглар илередир хевирлери-биле практика	
21			Кылыг созунун уелерге, арыннарга болгаш саннарга оскерлири.	1	Кылыг созу чугле уелерге эвес, а арыннар болгаш саннарга оскерлип чоруурун билиндирер; болур болгаш болбас кылдыныглар илередир хевирлери-биле практика кырынга таныштырар	
22			Хыналда диктант. «Сээн школан». Частырыглар-биле ажыл	1	Ат орнунун дугайында билип алган билиин хынаар	

4-ку улдун

1			Кылыг созунун амгы уези.	1	Кылыг созунунамгы уези уш арынныг, ийи санныг болурун оореникчилерге билиндирер Кылыг созунун эрткен уезинин арыннарга, саннарга оскерлирин билиндирер	
2			Кылыг созунун эрткен уези	1	Кылыг созунун эрткен уезинин арыннарга, саннарга оскерлирин билиндирер Кылыг созунун уелеринин дугайында алган билиглерин ханыладыр	
3			Келир уези келир уези	1	Кылыг созунун келир уезинин арыннарга, саннарга оскерлирин билиндирер Кылыг созунун уелеринин дугайында алган билиглерин ханыладыр	
4			Кылыз созунун дужаал хевирин	1	Кылыг созунун дужаал хевирин аас чугаага куштуг. бедик аян-бил илередир	

5			Кылыг созунун даар хевири	1	Кылыг созунун даар хевиринин харыылаар айтырыгы-биле, кожумактары-биле, арыннар, саннарга оскерлири-биле таныштырар	
6-7			Наречие	2	Наречие-биле таныжар; оларны домак иштинден ылгап билирин ооредир.	
8			Чугаа сайзырадылгазы. Эдертиг. «Шынчы болурунда».	1	Созуглелди дыннааш, ону аас-биле эдерти чугаалаарынга база бижимел-биле орфографтыг болгаш пунктуастыг частырыг чокка дамчыдарын ооредир	
9			Катаптаашкын. Домак	1	Домактар тургузары; домактарны утказынын аайы-биле шын номчууру; утказы дес-дараалашкак домактар чогаадып, харылзаалыг чугаа тургузары.	
10			Катаптаашкын. Сос. Состун тургузуу	1	Оореникчилернин 3-ку класска состун уткалыг кезектери – кожумактар дугайында алган билиглерин катаптап ханыладыр	
11			Катаптаашкын. Кошкак ыткыр болгаш кошкак дулей ажык эвес уннерни шын бижири	1	Күштүг болгаш кошкак ажык эвес үннерни катаптаар база оларның шын бижилгезин быжыглаар	
12-13			Катаптаашкын. Чугаа кезектери	1	Чуве адынын дугайында ооренгенин катаптаар, оларны созуглелден ылгап билирин быжыглаар	
14			Катаптаашкын .Демдек ады	1	Демдек адынын дугайында ооренгенин катаптаар, оларны созуглелден ылгап билирин быжыглаар	
15			Катаптаашкын. Чуве ады	1	Чуве адынын дугайында ооренгенин катаптаар, оларны созуглелден ылгап билирин быжыглаар	
15			Катаптаашкын. Кылыг созу	1	Кылыг созунун дугайында ооренгенин катаптаар, оларны созуглелден ылгап билирин быжыглаар	
17			Катаптаашкын. Ат орну, сан ады	1	Ат орнунуну, сан адынын чугаага утказын болгаш айтырыгларын катаптаар; оларны чугаага ажыглап	

					билирин ооредир.	
18			Диктант. «Тыва ойнаарактар». Частырыглар-биле ажыл	1	Чыл дургузунда ооренип алган билиглерин хынаар Чыл дургузунда ооренип алган билиглерин катаптаар	

